LAUSUNTO

Helsinki 18.10.2024

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Viite: HE 106/2024 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Erica Mäkipää, erica.makipaa@soste.fi, p. 050 544 5771

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esitys: Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia. Väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukaisesti vuosina 2025–2027. Korotus kohdistuisi alkoholipitoisuudeltaan yli 15- mutta enintään 22-tilavuusprosenttisiin välituotteisiin, yli 10-tilavuusprosenttisiin etyylialkoholijuomaryhmän nimikkeen 2208 juomiin sekä muihin etyylialkoholijuomaryhmän kuin nimikkeen 2208 tuotteisiin alkoholipitoisuudesta riippumatta. Ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veronkorotus olisi 1,3–1,8 prosenttia vuodessa ja yhteensä 4,6 prosenttia vuosien 2025–2027 aikana.

Tiivistelmä SOSTEn kannasta: SOSTE kannattaa sitä, että väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin kuluttajahintaindeksin kehityksen mukaisesti vuosina 2025–2027. Kannatettavaa ei kuitenkaan ole enintään 10-tilavuusprosenttisten etyylialialkoholipohjaisten juomien jääminen veronkorotuksen ulkopuolelle. Korotuksen tulisi kattaa laajemmin kaikki alkoholijuomaryhmät.

SOSTEn kannat:

Esitettyjen väkevien alkoholijuomien valmisteveron veromuutosten seurauksena yli 10 prosentin vahvuisten etyylialkoholijuomien hinnat nousisivat arviolta noin prosentin kunakin veronkorotusvuonna. Yli 15 prosentin vahvuisten välituotteiden hinnat nousisivat arviolta noin puoli prosenttia kunakin veronkorotusvuonna.

- SOSTE kannattaa esitettyjä veronkorotuksia. Verotukseen ja hintaan vaikuttavat toimenpiteet ovat tärkeä keino vaikuttaa alkoholin kulutukseen.

Esityksen mukaan välituotteiden osalta korotettaisiin yli 15 mutta enintään 22-tilavuusprosenttisten tuotteiden valmisteveroa. Etyylialkoholijuomaryhmässä korotus kohdistettaisiin tullitariffin nimikkeen 2208 osalta yli 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin tuotteisiin. Tämän toteuttamiseksi alkoholiverolain verotaulukkoon lisättäisiin erilliset tuoteryhmät yli 2,8 mutta enintään 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäville tuotteille ja yli 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäville tuotteille. Vahvuudeltaan enintään 10-tilavuusprosenttiset juomat, kuten etyylialkoholipohjaiset juomasekoitukset, jäisivät veronkorotuksen ulkopuolelle.

- SOSTE ei kannata erillisten tuoteryhmien lisäämistä etyylialkoholijuomaryhmään ja sen seurauksena enintään 10-tilavuusprosenttisten etyylialialkoholipohjaisten juomien jäämistä veronkorotuksen ulkopuolelle. Juomasekoitusten viime vuosina kasvanutta kulutusta ei pidä edistää entisestään. SOSTE kannattaa veronkorotusta koko etyylialkoholijuomaryhmälle vaihtoehtoisen esityksen mukaisesti.

Alkoholiveron korotusten arvioidaan vaikuttavan alkoholin verolliseen kulutukseen noin puoli prosenttia eli suhteellisen vähän, koska veronkorotus kohdentuu noin viidennekseen alkoholin verollisesta kulutuksesta. Koska veronkorotukset kohdistuisivat vain kahteen juomaryhmään, on lisäksi mahdollista, että muiden juomaryhmien kulutus kasvaisi. Tämän siirtymän todetaan jäävän todennäköisesti pieniksi. Esityksen mukaan on mahdollista, että alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen ulkomailta kasvavat ehdotettujen korotusten seurauksena. Veronkorotus kohdentuisi suhteellisen korkean alkoholipitoisuuden juomiin, joiden osuus matkustajatuonnista on suurin.

- SOSTE toteaa, että korotuksen tulisi kattaa laajemmin kaikki alkoholijuomaryhmät. Tarvitaan johdonmukaisesti ja säännöllisesti tehtäviä veronkorotuksia kaikkiin ryhmiin, jotta niillä on riittävä vaikutus alkoholin kulutukseen.

Sataprosenttisena alkoholina tarkasteltuna olut muodostaa verollisesta kulutuksesta vajaa puolet.

- SOSTE toteaa, että vuoden 2024 alussa tehty oluen veron alentaminen tulisi perua, koska sille ei ole kansanterveydellisiä perusteita. Alkoholi on haitallista terveydelle sen lajista tai väkevyydestä riippumatta.

Esityksen mukaan Suomen nykyiset alkoholiverotasot ovat tulos, johon on merkittävästi vaikuttanut tapauskohtainen harkinta veromuutosten yhteydessä ja kokonaisarviota siitä, mikä olisi eri alkoholiveron tavoitteiden mukainen optimaalinen verorakenne, ei ole tehty.

- SOSTE korostaa kokonaisarvion tarvetta. On kannatettavaa, että verotasot voitaisiin asettaa kulutuksen haittojen näkökulmasta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma sisältää useita alkoholilakia koskevia kirjauksia. Kaikki nämä alkoholipolitiikkaa uudistavat toimet luovat erittäin huolestuttavan tilanteen alkoholihaittojen näkökulmasta ja veronkorotusten merkitys haittojen ehkäisyn keinona korostuu entisestään. SOSTE toteaa, että painopisteen tulee olla haittojen ehkäisemisessä ja alkoholin kulutuksen vähenemisessä.